

22. 9. 2010

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K použití datových schránek v soukromoprávní komunikaci a fungování datových schránek orgánů veřejné moci v soukromoprávních vztazích

V poslední době jsem v návaznosti na otevření informačního systému datových schránek pro neomezenou soukromou komunikaci od 1.7. 2010 zaznamenal ojedinělé diskuse o možných způsobech využití datových schránek u takové soukromé komunikace, kterou rámcově upravuje § 18a zákona č. [300/2008](#) Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „Zákon“). Naposledy jsem s údivem sledoval poplašnou zprávu o možném využití tohoto komunikačního kanálu při zasílání výpovědi z práce v televizních zprávách na TV Nova dne 25.7.

Na začátek je vhodné připomenout, že komunikace mezi fyzickými a právníckými osobami navzájem je ryze komerční službou, kterou pod názvem Poštovní datová zpráva (PDZ) poskytuje provozovatel informačního systému datových schránek - Česká pošta, s.p.

Zákon v § 18a, který byl do Zákona zařazen velmi nekonceptně novelou (zákon č. [190/2009](#) Sb.) se k dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právníckých osob vyjadřuje velmi stručně a podmínky doručení upravuje pouze odst. 2 níže citovaného ustanovení:

(1) Ministerstvo umožní na žádost fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnícké osoby dodávání dokumentů z datové schránky jiné fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnícké osoby do datové schránky této osoby.

*(2) Ustanovení § 17 odst. 3 a 4 se na dokument dodaný podle odstavce 1 nevztahuje. Dokument podle odstavce 1 je **doručen okamžikem, kdy jeho převzetí potvrdí odesílateli adresát prostřednictvím své datové schránky**; toto potvrzení je bezplatné.*

Odstavec 1 tedy říká, že PDZ může obdržet pouze ten, kdo k tomu aktivně svolí a odstavec 2 doplňuje, že není možné uvažovat o fikci doručení předpokládané pro doručování dokumentů od orgánů veřejné moci dle ustanovení § 17 odst. 3 a 4 Zákona (viz text níže):

(3) Dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.

(4) Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.

Jak bylo uvedeno, předmětnou komunikaci poskytuje Česká pošta na smluvním principu a tak každý,

kdo chce odesílat PDZ musí uzavřít smlouvu s poskytovatelem služby. Poskytovatel tak určuje v rámci Zákona pravidla služby a vzhledem k tomu, že jiný poskytovatel než Česká pošta není, jsou tato pravidla soukromé komunikace datovými schránkami v podstatě jediná platná. S ohledem na neúplnou úpravu v Zákoně vyřešil poskytovatel i nejasnosti ohledně doručování PDZ. Tato otázka je řešena i ve vazbě na povinnost k úhradě služby. Odesílatel musí být dopředu seznámen s tím, kdy poskytovatel splní svoji povinnost ze smlouvy vyplývající a kdy má nárok na úhradu řádně poskytnuté služby. Obchodní podmínky pro poskytování služby Poštovní datová zpráva v bodě 2.3 obsahují následující ustanovení:

Dokument dodávaný z datové schránky do jiné datové schránky prostřednictvím služby PDZ je doručen okamžikem, kdy jeho převzetí potvrdí odesílateli adresát prostřednictvím své datové schránky. Potvrzení doručení datové zprávy je podmínkou pro zobrazení obsahu datové zprávy a je bezplatné. Uživatel je povinen uhradit cenu za odeslání datové zprávy bez ohledu na potvrzení jejího převzetí adresátem.

Toto ujednání nijak neodporuje Zákonu a neúplný Zákon spíše doplňuje a upřesňuje, čímž dle mého názoru eliminuje pochybnosti o okamžiku doručení PDZ a okamžiku splnění povinnosti poskytovatele. Vzhledem k tomu, že tyto obchodní podmínky jsou jednotné pro všechny uživatele služby PDZ, není možné, aby se některý z uživatelů PDZ řídil jinými pravidly. Samozřejmě je možná odchylná dohoda o doručování mezi konkrétními dvěma subjekty, např. o tom, že za okamžik doručení dokumentů, budou smluvní strany mezi sebou považovat okamžik odeslání PDZ. Ale domnívám se, že tato úprava nad rámec obecných pravidel služby není příliš praktická. Závěrem k této části bych chtěl uvést, že pokud vznikla při výkladu Zákona ve věci doručení PDZ nějaká pochybnost, byla dle mého názoru zcela odstraněna obchodními podmínkami služby PDZ.

Výpověď z práce via PDZ?

Krátce bych se vyjádřil i k diskutovanému případu v TV Nova, kde byla řešena platnost výpovědi v pracovněprávním vztahu zasláná prostřednictvím PDZ, ke kterému se překvapivě nedokázali vyjádřit ani zástupci ministerstva vnitra ani zástupci ministerstva práce a sociálních věcí. Zákoník práce přímo uvádí ve svém § 335, že prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací může zaměstnavatel písemnost doručit výlučně tehdy, jestliže zaměstnanec s tímto způsobem doručování vyslovil písemný souhlas a poskytl zaměstnavateli elektronickou adresu pro doručování. Pokud je tento požadavek naplněn, pak jsou zde další podmínky, zejména potvrzení doručení, tedy aktivní úkon zaměstnance. Pro datové schránky v tomto případě dle mého názoru neexistuje žádná výjimka, takže se s hlediska postavení zaměstnance nic nemění a není tímto novým komunikačním kanálem nijak zkrácen na svých právech.

Soukromoprávní komunikace OVM

Vcelku obtížná situace ale nastává u soukromoprávní komunikace orgánů veřejné moci (OVM), které mají ze zákona zřízenou jednu datovou schránku a v zákonem stanovených případech jsou povinny komunikovat s příslušnými subjekty výhradně prostřednictvím datových schránek. Technicky je soukromoprávní komunikace OVM skrze ISDS velmi obtížná, neboť systém v rámci jedné datové schránky OVM neumí odlišit „veřejnoprávní“ zprávu od zprávy „soukromoprávní“. Příčiny je třeba hledat v minulosti, kdy se při zavádění systému nepočítalo s novelou zákona, která do systému, jak již bylo zmíněno, velmi nekonceptně zavedla tento způsob komunikace. V důsledku to znamená, že technicky je datová zpráva od OVM bez ohledu na svůj obsah nastavena jinak než PDZ a technicky by nastala fikce doručení, kterou však dle mého názoru není možné v soukromoprávním vztahu uplatnit v žádném případě, neboť narušuje základní zásadu rovnosti stran v soukromém právu. S ohledem na širokou množinu OVM se však nutně objevuje otázka, jak mají tyto OVM komunikovat s fyzickými a právníckými osobami ve svých soukromoprávních vztazích. Každý OVM má jistě řadu takových

vztahů (přínejmenším nájemní smlouvy, dodávky služeb aj.) a OVM nemá možnost zřídit ve své datové schránce službu PDZ.

Je tedy možné, aby např. Česká televize rozesílala do datových schránek každý týden svůj televizní program za peníze ze všeobecné pokladní správy, odkud se podle Zákona financuje provoz informačního systému datových schránek? Případně, aby exekutor či za určitých okolností advokát (pokud si zřídí schránku OVM za účelem autorizované konverze dokumentů, jak mu umožňuje Zákon) rozesílal soukromou korespondenci za veřejné peníze? Samotné OVM jsou totiž i ekonomicky motivovány k využívání datové schránky, neboť jak bylo zmíněno, provoz hradí stát (tedy z hlediska uvažování OVM „jiný“ rozpočet, v případě exekutorů i fakticky jiný rozpočet). Bude zajímavé sledovat, zda se podaří prosadit nyní veřejně diskutovanou možnost zpoplatnění datových zpráv na principu „kdo posílá, platí“ a jaká bude výše úhrady ve srovnání s cenou PDZ.

Odpovědi na výše položené otázky nejsou dle mého názoru jednoznačné. Na jednu stranu lze jistě i ze samého označení „orgán veřejné moci“ a původního účelu zákona dovodit, že by OVM měly užívat datové schránky pouze při uplatnění veřejné moci a v případech, které stanoví zákon. Také z dikce § 1 písm a) Zákona, kde je uvedeno cit.: *„Tento zákon upravuje elektronické úkony státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, ...“*, lze dojít k závěru, že by se mělo jednat výlučně o uplatnění státní (veřejné) moci. Zákonodárce pak v písm. b) odlišuje komunikaci privátní jako *„dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob prostřednictvím datových schránek“*.

Na druhé straně je však třeba si uvědomit, že OVM i sama právnická či fyzická osoba může mít zájem ve svém soukromoprávním vztahu s OVM užívat datovou schránku a pak by asi nebylo úplně spravedlivé, aby OVM používal jiný nástroj komunikace než právnická či fyzická osoba a v důsledku by tak byly oba subjekty v nerovném postavení. Také OVM by však v takovém případě musel rozlišovat, zda fyzická či právnická osoba souhlasila s doručováním PDZ do své datové schránky a stejně tak OVM by musely povolit soukromoprávní komunikaci. Lze si jistě představit situaci, kdy OVM takovou komunikaci povolí a fyzická osoba nikoliv, takže OVM by správně měl komunikovat např. doporučeným dopisem, nikoliv využít svoji veřejnoprávní převahu a zaslat datovou zprávu s fikcí doručení.

Komunikace via ISDS při zadávacím řízení ve smyslu zákona č. [137/2006 Sb.](#), o veřejných zakázkách

Postoj k této věci bude dle mého názoru zásadní také v komunikaci při zadávání veřejných zakázek ve smyslu zákona č. [137/2006 Sb.](#), o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Podle mých informací již nyní řada OVM komunikuje prostřednictvím datové schránky i v tomto, dle mého názoru výlučně soukromoprávním prostředí specifického způsobu uzavírání dodavatelských smluv, kde by se mělo uplatňovat rovné postavení stran. Zadavatelé, v tomto případě v postavení běžných právnických osob, tak zřejmě dosud vychází z názoru Ministerstva pro místní rozvoj, které ve své Metodice k doručování prostřednictvím datových schránek při provádění úkonů v zadávacím řízení, zastává názor, že je možné využít datovou schránku pro doručování úkonů v zadávacích řízeních ve smyslu zákona o veřejných zakázkách. Dokonce jde tak daleko, že se v citovaném dokumentu prezentuje stanovisko, že je možné využít fikci doručení v případě nepřečtených datových zpráv. Tento názor ministerstva je dle mého mínění z výše uvedených důvodů neudržitelný - tedy zejména proto, že při veřejných zakázkách nedochází k uplatnění veřejné moci, ale jde o, byť specifický, ale přesto ryze soukromoprávní vztah dvou rovných subjektů. V tomto případě tak lze dokumenty v nejlepším případě slovy Zákona dodávat (§1 písm. b ve spojení s § 18a), nikoliv však doručovat se všemi důsledky z toho plynoucími. Jednoznačnou odpověď nedává ani novela zákona č. [137/2006 Sb.](#), o veřejných zakázkách provedená zákonem č. [179/2010 Sb.](#), který do ustanovení § 148 odst. 2 s účinností od 15.9. tohoto roku zavádí komunikaci datovými schránkami aniž by však blíže

specifikoval, jakou komunikaci má zákonodárce na mysli - zda podle § 18a Zákona, tedy dodávání, anebo doručování s fikcí doručení.

Ve všech popsaných případech bude nyní velmi přínosné sledovat rozhodovací praxi soudů v těchto zásadních výkladových otázkách. Obávám se, že s ohledem na rychlost soudních řízení v ČR a nejednotnost rozhodovací praxe obecně na straně jedné a relativní novost nastíněné problematiky co do konsekvencí právních, technických či technologických na straně druhé, je nějaký smysluplný a konečný výsledek v nedohlednu. Zatím jsem bohužel nezaznamenal ani širší odbornou diskusi na toto téma, přestože výklad zákona může mít na mnoho společenských vztahů zásadní dopad.

Mgr. Ondřej Chmela

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Směrnice o transparentnosti odměňování a GDPR: Nové regulatorní paradigma ochrany osobních údajů v pracovněprávních vztazích](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Proměna definice závislé práce a konec postihování pracovníků: Analýza dopadů připravovaného zákona o platformové práci](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)